

Наочна демонстрація сказаного у вигляді розігрування ситуації сприяє легшому сприйняттю та стійкому запам'ятовуванню виучуваного граматичного матеріалу дітьми без необхідності виучування нудних теоретичних правил.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, на нашу думку, застосування імпліцитного підходу в навчанні граматиці у початковій школі дозволяє оптимізувати та полегшити процес навчання, позбавляючи дітей необхідності виучування правил напам'ять. У свою чергу, такий підхід сприяє більшій осмисленості та кращому і тривалому запам'ятовуванню матеріалу.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у застосуванні імпліцитного підходу при розробці системи вправ щодо особливостей роботи з кількісними числівниками, неозначеними займенниками та особовими реченнями у 4-му класі початкової школи.

Список використаних джерел та літератури

1. Яцканич, Н. М. Імпліцитний та експліцитний підходи в процесі формування граматичної компетенції. 2016. С. 58–67.
2. Козаченко, І. В. Імпліцитний та експліцитний підходи у процесі вивчення граматики англійської мови. *Science and Education a New Dimension. Philology*, № 29 (116). 2017. С. 37–39.
3. Dolinin K. Implicit content of utterance. Interpretation of a text. М.: Acadamy, 2007. 174 p.
4. Solovova E. Methodology of studying foreign languages: basic course. Book for pedagogical universities and teachers. Astrel AST. М, 2008. 238 p.
5. Meulemans, T., Van der Linden, M., & Perruchet, P. Implicit sequence learning in children. *Journal of experimental child psychology*. № 69 (3). 1998. P.199–221.

І. А. Фаустова

Житомирський державний університет

імені Івана Франка

Науковий керівник:

д. пед. н., доц. Н. С. Щерба

НАВЧАННЯ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ В СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ СТАРШОЇ ШКОЛИ ЗА ДОПОМОГОЮ TASK-BASED LEARNING

Постановка проблеми. Сучасний світ змінюється, а тому зміни виникають в різних сферах життя людини. Це призводить до появи інноваційних методів і прийомів організації навчального процесу і, зокрема, навчання іноземних мов.

Основним результатом навчання іноземної мови в сучасній українській школі є здатність учнів до її подальшого використання у житті. Володіння іноземною мовою відкриває перед дітьми багато дверей для розвитку і пошуку власного шляху до кращого майбутнього. Особливо це стосується англійської мови.

Комунікація – це показник того, наскільки учень володіє мовою і здатен її використовувати. Діалогічне мовлення є однією з форм комунікації.

Багато науковців, серед яких О. С. Михайлова, М. Є. Корсовецька [1], Н. Р. Пуняк [4], розглядали питання навчання діалогічного мовлення на уроках англійської мови. Проте можливості використання підходу "task-based learning" у даному контексті вивчені недостатньо.

Метою даної статті є аналіз понятійного апарату навчання учнів старшої школи діалогічного мовлення за допомогою підходу "task-based learning".

Виклад основного матеріалу. За визначенням Ніколаєвої С. Ю.: «діалогічне мовлення – це процес мовленнєвої взаємодії двох або більше учасників спілкування. Тому в межах мовленнєвого акту кожен з учасників по черзі виступає як слухач і як мовець» [3: 146]. Перед вчителем англійської мови стоїть задача навчити дітей не тільки знань мови, але і вміння використовувати їх, щоб провести розмову для обміну інформації з одним або декількома співрозмовниками.

Ми робимо помилку, поділяючи учасника розмови на «активного» та «пасивного», тому що той, хто говорить, і той, хто слухає, виявляють активність, хоча й різного плану. Рівень знання мови, її лексичного багатства, граматичної будови та фразеології, практика користування мовою відіграють важливу роль у функціонуванні діалогічної форми мовлення. Засадою щодо цього процесу є автоматизм, вироблений на системі тимчасових нервових зв'язків.

Діалогічне мовлення переплітається із ситуацією, у якій провадять розмову, і тому його називають ситуативним. У той же час воно є контекстуальним, оскільки, здійснюючись як певна діяльність двох або кількох осіб, кожне висловлювання значною мірою зумовлене попереднім висловлюванням.

Діалогічне мовлення (ДМ) виконує такі комунікативні функції:

1. Запиту інформації – повідомлення інформації;
2. Пропозиції (у формах прохання, наказу, поради) – прийняття/неприйняття запропонованого;
3. Обміну судженнями/думками/враженнями;
4. Взаємопереконання/обґрунтування своєї точки зору [3: 146].

Кожна функція має свої специфічні мовні засоби і є домінантною у відповідному типі діалогу.

Дивлячись, яку функцію виконує той чи інший діалог, розрізняють функціональні типи діалогів: **діалог-розпитування, діалог-домовленість, діалог-обмін враженнями/думками, діалог-обговорення/дискусія.**

Діалог-розпитування може бути одностороннім або двостороннім. У першому випадку ініціатива запитувати інформацію належить лише одному

партнеру, у другому – кожному з них. Двосторонній діалог-розпитування розвиває ініціативність обох партнерів, характерну для природного спілкування.

Одне з важливих умінь, яким учні повинні оволодіти з першого року навчання іноземної мов, є вміння вести **діалог-домовленість**. Діалог-домовленість використовується при вирішенні співрозмовниками питання про плани та наміри, він є найбільш посильним для учнів. Після оволодіння діалогом-домовленістю здійснюється навчання змішаного типу діалогу: розпитування – домовленості [3: 152].

Наступним за складністю є **діалог-обмін враженнями (думками)**, метою якого є виклад власного бачення якогось предмета, події, явища, коли співрозмовники висловлюють свою думку, наводять аргументи для доказу, погоджуються з точкою зору партнера або спростовують її. При цьому ініціатива ведення бесіди є двосторонньою [3: 152].

Найскладнішим для оволодіння є **діалог-обговорення (дискусія)**, коли співрозмовники прагнуть виробити якесь рішення, дійти певних висновків, переконати один одного в чомусь [3: 152].

Розглянувши види діалогу, ми виділили їх головні компоненти.

Таблиця 1

Функціональні типи діалогу

Типи діалогу	Головна функція
Діалог - розпитування	Розпитування одностороннє чи двостороннє. Розвиває ініціативність обох партнерів.
Діалог - домовленість	Використовується при вирішенні співрозмовниками питання про плани та наміри. Після оволодіння діалогом - домовленістю здійснюється навчання змішаного типу діалогу: розпитування - домовленості.
Діалог - обмін враженнями (думками)	Розвиває власне бачення учнів певних подій, явищ, предметів. Співрозмовники висловлюють свою думку, наводять аргументи для доказу, погоджуються з точкою зору партнера або спростовують її. Ініціатива ведення діалогу - двостороння.
Діалог - дискусія	Розвиває у співрозмовників прагнення виробити певне рішення дійти певних висновків, переконати один одного в чомусь. Використовуються невербальні засоби, мовленнєві кліше, слова для підтримки розмови.

Існують практичні цілі при навчанні діалогічного мовлення. Відмінною рисою діалогічного висловлювання є спонтанність. Формування мовленнєвих умінь відбувається за допомогою послідовного переходу від простих мовленнєвих одиниць (слово, словосполучення, речення) до більш складних і великих (смісловий фрагмент, текст) і від елементарних операцій (наприклад, імітація) до більш складних.

Тобто діти повинні не тільки знати види діалогів, їх особливості і функції, але і вміти їх розрізняти і використовувати. Щоб зробити це, ми застосуємо один із популярних підходів до навчання англійської мови, а саме Task-Based Learning.

Task-Based Learning (TBL) передбачає контекстуальність навчання, учням запропоновані реальні життєві ситуації, де усне спілкування є важливим для виконання конкретного завдання. Навчання, засноване на завданнях, має перевагу в тому, що дозволяє учням використовувати свої навички на поточному рівні, розвиваючи мову за допомогою цього. Його перевага полягає в тому, що учні зосереджуються на досягненні мети, де мова стає інструментом, роблячи використання мови необхідністю [5].

Однією з переваг вибору TBL є підвищення активності учнів. TBL передбачає створення та надання учням різних завдань, які дадуть їм можливість спонтанно, індивідуально та оригінально експериментувати з іноземною мовою. Кожне завдання надасть учневі новий особистий досвід роботи з іноземною мовою і на цьому етапі вчитель відіграє дуже важливу роль. Він або вона повинні взяти на себе відповідальність за процес підвищення свідомості, який має слідувати за виконанням експериментальних завдань. Розвиваюча частина TBL має вирішальне значення для успіху методу, саме тут вчитель повинен допомогти учням розпізнати відмінності та схожість, допомогти їм «виправити, уточнити та поглибити» своє сприйняття іноземної мови. Загалом, TBL – це вивчення мови на практиці.

Підхід до мови на основі завдань (Task-Based Learning):

- дозволяє провести аналіз потреб, щоб узгодити їх із визначеними потребами учнів;
- підтверджується результатами досліджень вивчення мови, орієнтованого на клас;
- дозволяє проводити оцінювання на основі тестування за критерієм завдання;
- дозволяє також проводити навчання, орієнтоване на форму.

Тому ми повинні обирати теми, які мотивуватимуть учнів, привернуть їхню увагу та сприятимуть розвитку в них мови якомога ефективніше.

Переваги TBL:

1. Навчання, орієнтоване на завдання, корисне для переміщення фокусу процесу навчання з учителя на учня;
2. Це дає учневі інший спосіб розуміння мови як інструменту, а не як конкретної мети;

3. Це може перевести викладання від абстрактних знань до застосування в реальному світі;

4. Завдання допомагає задовольнити нагальні потреби учнів і забезпечує структуру для створення цікавих класів, які можуть відповідати потребам учнів.

Розглянемо структуру та етапи запровадження підходу TBL.

Таблиця 2

Структура і етапи запровадження TBL

Етап	Вид робіт	Ціль роботи
Pre-Task	<ul style="list-style-type: none"> • Ознайомлення з темою і завданням; • Ґрунтовне введення вчителя в тему; • Використання малюнків, плакатів і демонстрацій. 	<ul style="list-style-type: none"> • знайомить клас з темою та завданням, активізуючи пов'язані з темою слова та фрази.
Task Cycle	Робота з цільовою мовою та її використання: <ul style="list-style-type: none"> • Робота в парах, робота в групах; • Вправи на зразок інформаційних прогалин; • Поступове збільшення значення • Планування, Звіт, Презентація. 	<ul style="list-style-type: none"> • пропонує учням можливість використовувати будь-яку мову, яку вони вже знають, для виконання завдання, а потім вдосконалювати мову під керівництвом вчителя, плануючи звіти про завдання.
Post Task	<ul style="list-style-type: none"> • Вибір, визначення та класифікація загальних слів і фраз; • Практика мови та фраз у класі; • Створення особистих словників. 	<ul style="list-style-type: none"> • дозволяє ближче вивчити деякі специфічні особливості мови, що використовується під час циклу завдання.

Проглянувши навчальні програми з іноземних мов для спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов, ми з'ясували, що учні 10-11 класів мають перед собою декілька цілей. Вони повинні вміти спілкуватися досить легко в реальних та умовних комунікативних ситуаціях. Якщо у них будуть траплятися труднощі, їх співрозмовник їм допоможе в разі необхідності, але вони повинні знати, як почати і вести бесіду. Підтримувати без надмірних зусиль просте повсякденне спілкування, ставити запитання і

відповідати на них, обмінюватися думками та інформацією на близькі та знайомі теми у передбачуваних повсякденних ситуаціях [2].

Висновки. Зважаючи на актуальність даного дослідження у подальшому ми плануємо розробити систему вправ з використанням підходу Task-Based Learning для навчання діалогічного мовлення учнів старшої школи і провести аналіз ефективності розробленої методики.

Список використаних джерел та літератури

1. Михайлова О. С., Корсовецька М. Є. Формування діалогічної мовленнєвої компетентності учнів початкової школи на занятті англійської мови з використанням прийомів драматизації. *Сучасні філологічні дослідження та навчання іноземної мови в контексті міжкультурної комунікації*: Збірник наукових праць / За заг. ред. В.О.Папіжук, Ю.О. Лісової, Н.В. Матушевської. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/328822839.pdf> (дата звернення: 05.11.22).
2. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 10 – 11 класи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/inozemni-movi-10-11-19.09.2017.pdf> (дата звернення 05.11.22).
3. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. Вид. 2-е, випр. і перероб. Київ: Ленвіт, 2002. 328 с.
4. Пуняк Н. Р. Розвиток діалогічного мовлення молодших школярів на уроках англійської мови. URL: http://www.rusnauka.com/8_SNP_2017/Pedagogica/5_223302.doc.htm (дата звернення 05.11.22)
5. Task-Based Learning. URL: <https://www.languages.dk/archive/pools-m/manuals/TBL.pdf> (дата звернення 05.11.22)

О. В. Фещук

Житомирський державний університет

імені Івана Франка

Науковий керівник:

к. ф. н., доц. Савчук І. І.

ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ БАР'ЄРИ В МІЖКУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ У ФРАГМЕНТАХ СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ ХУДОЖНІХ ФІЛЬМІВ

У сучасному культурному просторі крос-культурна взаємодія людей набуває дедалі більшого значення, тому особливо важливим є досягнення порозуміння та подолання перешкод у сфері міжкультурної комунікації.